

Wetsvoorstel 36 769

Wat verandert er bij de slacht?

Initiatiefvoorstel Esther Ouwehand (PvdD) | Kamerstuk 36 769-2

In één oogopslag. Het voorstel bevat vijf maatregelen die niet alleen onbedwelmde slacht raken, maar ook gangbare bedwelmings- en werkwijzen in reguliere slachthuizen. Op 13 oktober 2026 is het voorstel nog niet aangenomen. [1, 2]

01 Vijf voorgestelde maatregelen

MAATREGEL	HUIDIGE SITUATIE (2026)	ALS HET VOORSTEL WET WORDT
01 Onbedwelmde slacht	Onbedweld slachten volgens islamitische en joodse riten is onder strenge voorwaarden toegestaan.	Bij bedrijfsmatige slacht wordt voorafgaande bedwelmingsplicht; de uitzondering vervalt.
02 CO ₂ bij varkens	CO ₂ -bedwelmings is toegestaan en wordt in de praktijk toegepast.	CO ₂ -bedwelmings van varkens wordt verboden; slachterijen moeten een andere methode gebruiken.
03 Elektrisch waterbad	Elektrische waterbadbedwelmings is toegestaan bij pluimvee, waaronder kippen, eenden en kalkoenen.	Het elektrisch waterbad wordt verboden; voor onbedwelmde slacht van kippen is een tijdelijke uitzondering mogelijk.
04 Pluimveekratten	Mechanisch niet-horizontaal leggen van pluimveekratten is onder voorwaarden mogelijk.	Dit wordt verboden als de dieren vooraf niet zijn bedweld.
05 Drachtige dieren	Geen algemeen slachtgerelateerd handelsverbod vanaf 40% dracht; EU-vervoersregels beperken vervoer vanaf 90%.	Handel, verkoop en aflevering voor bedrijfsmatig doden vanaf 40% van de draagtijd worden verboden, behoudens uitzonderingen.

02 Overgangsrecht en uitzonderingen

18 MAANDEN

Bestaande geregistreerde slachthuizen mogen tijdelijk onder de huidige uitzondering werken.

3 JAAR

Bestaande bedrijven: CO₂, elektrisch waterbad en het leggen van pluimveekratten.

Drachtige dieren: geen aparte overgangstermijn. Bij de onbedwelmde slacht van kippen kunnen hernieuwbare uitzonderingen van maximaal twee jaar gelden op het waterbadverbod. Ingangsdata zijn nog niet vastgesteld. [1]

03 Halal en koosjer: wat verandert juridisch?

NU	De Wet dieren kent een uitzondering voor onbedwelmde slacht. In geregistreerde slachthuizen gelden de sinds 2018 wettelijk vastgelegde convenantsregels, met een vakbekwame voorsnijder en de 40-secondenregel. [3]
NA INVOERING	Vooraf bedwelmen wordt verplicht; alleen ná de halssnede bedwelmen voldoet dan niet. Omkeerbare bedwelmings wordt niet door alle geloofsopvattingen aanvaard. [1, 6]
IMPORT	Halal en koosjer vlees van elders onbedweld geslachte dieren blijft in beginsel invoerbaar en verkoopbaar. [4, 5]

Standpunt kabinet & Raad van State

Uitspraken, grondrechten en parlementaire stand van zaken

04 Wat zei VVD-staatssecretaris Silvio Erkens?

ZONDAG 4 OKTOBER 2026 | WNL OP ZONDAG

Erkens sprak zich persoonlijk vóór een verbod uit: “Ik heb er persoonlijk heel veel moeite mee, en ik vind het persoonlijk ook niet in Nederland thuishoren.” Ook zei hij: “Ik ben daar een voorstander van.” Hij wees tegelijkertijd op juridische zorgvuldigheid en godsdienstvrijheid. Het betreft geen kabinetswetsvoorstel. [4]

DINSDAG 6 OKTOBER 2026 | TWEDE KAMER

Na vragen van Doğukan Ergin (DENK) trok Erkens zijn eerdere woorden niet in. Hij zegde een zorgvuldige beoordeling van het initiatiefvoorstel toe, inclusief juridische houdbaarheid en grondrechten. Er was nog geen definitief kabinetsstandpunt. Het kabinet heeft geen plan om halal of koosjer eten te verbieden. [5]

GEEN TOEZEGGING OVER HET CONVENANT

Op de vraag van Mirjam Bikker (ChristenUnie) of onbedwelmde slacht binnen het bestaande convenant mogelijk zou blijven, antwoordde Erkens: “Nee, dat kan ik niet toezeggen.” Hij erkende dat het convenant misstanden had verminderd en wilde de convenantpartijen consulteren. [5]

05 Raad van State: beperkingen niet vanzelfsprekend

Het advies van 15 oktober 2025 stelt dat Europese rechtspraak een verbod op onbedwelmde slacht onder voorwaarden toelaat, maar niet verplicht. Beperking van de godsdienstvrijheid vraagt een zorgvuldige, proportionele afweging. Over het 40%-verbod voor drachtige zoogdieren verlangt de Raad een betere motivering van uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, evenredigheid en EU-rechtelijke verenigbaarheid, of schrapping van deze maatregel. [6]

06 Stand van zaken op 13 oktober 2026

Het voorstel is op 17 juni 2025 ingediend en nog niet aangenomen; inhoudelijk debat en stemming zijn niet afgerond. Erkens verwees op 6 oktober naar een aangepaste versie die nog zou volgen. De juridische vergelijking in dit factsheet betreft uitsluitend de gepubliceerde oorspronkelijke tekst: Kamerstuk 36 769-2. [1, 2, 5]

07 Vier onderscheidingen die ertoe doen

- 1 Het voorstel raakt ook reguliere slacht: CO₂, waterbad, pluimveekratten en drachtige dieren.
- 2 De huidige uitzondering voor onbedwelmde islamitische en joodse slacht vervalt, met gevolgen voor de geloofspraktijk.
- 3 Import van buitenlands, onbedweld geslacht halal- en koosjervlees blijft in beginsel mogelijk.
- 4 Erkens steunt persoonlijk een verbod; een definitieve kabinetsbeoordeling ontbreekt nog.

Methoden en voorlopige schade-inschatting

Technische toelichting en scenario voor de Nederlandse vleessector

08 Wat houdt bedwelmd slachten in?

ELEKTRISCHE BEDWELMING

Een elektrische stroom door de hersenen kan bij correcte toepassing onmiddellijk bewusteloosheid opwekken. Bij een waterbad Voor levend aangehangen pluimvee kunnen het ophangen en schokken vóór de eigenlijke bedwelming pijn en angst veroorzaken; ook kan een dier onvoldoende bedwelmd raken. [8]

CO₂-VERGASSING

Varkens worden blootgesteld aan CO₂ om het bewustzijn te verliezen. Dat gebeurt niet direct: hoge CO₂-concentraties kunnen vooraf ademnood, pijn en angst veroorzaken. EFSA noemt dit een ernstig welzijnsprobleem. [7]

KOPSCHOT / PENSCHIETTOESTEL

Een correct geplaatst schot kan het dier snel bewusteloos maken. Verkeerde fixatie, schotplaatsing of onvoldoende slagkracht kunnen de bedwelming doen mislukken, met ernstige stress, angst en pijn tot gevolg. Herhaald schieten kan het leed vergroten; controle op bewusteloosheid is onmisbaar. [9]

Bedwelmen betekent bewusteloos maken, niet noodzakelijk direct doden. Of een methode omkeerbaar is, hangt af van de techniek en toepassing. [7-9]

09 Voorlopige inschatting economische schade

De maatregelen kunnen gevolgen hebben voor slachterijen, veehouders, religieuze slagers, verwerking, logistiek en afzet. De bedragen hieronder zijn een *voorlopige scenario-inschatting op basis van deels oudere cijfers* (onder meer volumes uit 2023), en *geen officiële, geactualiseerde economische effectberekening*. [10]

INGESCHATTE GECOMBINEERDE SCHADE | BAND-BREEDTES IN MILJOENEN EURO

SCHADEPOST	JAARLIJKS	EENMALIG
CO ₂ bij varkens (10,5 mln dieren)	€ 6–21 mln	€ 15–40 mln
Waterbad pluimvee (73,5 mln dieren)	€ 1–3 mln	€ 5–15 mln
Kantelen pluimveekratten (229 mln dieren)	€ 3–11 mln	€ 4–14 mln
Onbedwelmd slacht / handelsketen	€ 4–15 mln	€ 1–5 mln
Drachtige dieren / veehouderij	€ 2–8 mln	€ 1–4 mln
Logistiek, toezicht en kwaliteit	€ 2–8 mln	€ 4–15 mln
TOTAAL (SCENARIO)	€ 18–66 mln	€ 30–93 mln

Middenscenario: circa 40 miljoen per jaar en circa 60 miljoen eenmalig; bij gelijkblijvende effecten circa 460 miljoen over tien jaar, zonder discontering. Dit zijn geen vastgestelde kosten of prognoses. [10]

BRONNEN | PRIMAIRE DOCUMENTEN EN HERKOMST RAMING

[1] Wettekst 36 769-2

[2] Dossier Tweede Kamer

[3] NVWA: onbedwelmd slachten

[4] WNL, 4 oktober 2026

[5] Kamerdebat, 6 oktober 2026

[6] Raad van State, 2025

[7] EFSA: varkens (2020)

[8] EFSA: pluimvee (2019)

[9] EFSA: runderen (2020)

[10] Scenario uit tweede aangeleverde factsheet; deels oudere sectorcijfers